

Intervenció de Pasqual Maragall a la Comissió General de les Comunitats Autònomes del Senat en defensa de l'Estatut (3 de maig de 2006)

Mi presencia e intervenció en el inicio de este debate en la Comisión General de las Comunidades Autónomas es una ocasión para hacer oír la voz institucional de la Generalitat de Catalunya sobre la propuesta de reforma del Estatuto de Autonomía de Catalunya.

Mi objetivo no es proceder hoy a una presentación o defensa exhaustiva de la reforma propuesta. Este cometido ha sido y está siendo llevado a cabo, con máxima eficacia y dignidad, por los representantes del Parlament de Catalunya y de los grupos del Senado que dan su apoyo a la propuesta de nuevo Estatuto.

Me corresponde a mi exponer el sentido político e institucional de la reforma del Estatuto de Catalunya. Para ello creo de utilidad retomar el hilo de mis intervenciones en el debate sobre el estado de las autonomías celebrado en esta misma comisión, el pasado mes de noviembre.

Voy a hacerlo utilizando para ello mi propia lengua y una de las dos que, por fin, reconoce por igual la propuesta de Estatut que se está debatiendo.

Vull creure que tots els qui participarem en aquest debat compartim una convicció:

Que alimentar tòpics, recels i prejudicis que ens distancien, no és cap contribució a la convivència entre els pobles d'aquest gran país que és Espanya.

La nostra és una proposta positiva, afirmativa. No està pensada per anar contra ningú. No és contra ningú, és a favor. Per això em dol especialment que s'hagin volgut deformar, algunes vegades, les intencions i els continguts de la nostra reforma estatutària.

L'Estatut actual, vigent des del 1979, ha fet un gran servei a Catalunya. Ha fet possible el període més llarg i estable d'autogovern de tota la nostra història

contemporània. Gairebé diria de tota la nostra història.

Durant aquesta etapa s'ha afermat la nostra identitat, s'han consolidat les nostres institucions, s'ha disposat de competències i recursos per governar-nos.

I durant aquesta etapa també s'han afermat i forjat, reconeguem-ho, les diverses identitats dels pobles d'Espanya en un marc comú definit per la Constitució de 1978.

Però en 25 anys d'experiència també hem pogut constatar altres coses, les limitacions de l'Estatut vigent: el respecte a la nostra singularitat política i cultural ha estat insuficient; les nostres competències s'han vist sovint retallades per una legislació estatal invasiva; i el finançament s'ha revelat francament insatisfactori.

Si a aquestes limitacions hi afegim l'aparició de noves realitats socials i de noves sensibilitats ciutadanes és fàcilment comprensible que una gran majoria dels representants polítics de la ciutadania catalana es plantegessin la necessitat de renovar i de millorar el nostre autogovern, com així han fet.

En consonància amb aquesta necessitat, la reforma estatutària que ara s'està tramitant al Senat està orientada a obtenir:

- Un millor reconeixement de la singularitat nacional de Catalunya
- Una definició precisa dels drets i dels deures de la ciutadania catalana
- Una ampliació de la capacitat d'actuació de la Generalitat
- Un finançament més just i equitatiu

Dit això, crec que puc afirmar que la proposta de reforma estatutària que ha arribat al Senat satisfà apropiadament la doble exigència de millorar l'autogovern de Catalunya i d'adequar-se a l'interès general.

Per entendre-ho en quatre formulacions bàsiques:

1. El nou Estatut d'Autonomia de Catalunya és una afirmació positiva de la nostra realitat nacional en el marc constitucional. Segurament si hagués dit aquestes paraules fa uns mesos, les hauria dit tenint la impressió que xocava a l'esperit d'aquesta cambra més del que avui ho farà. Perquè, d'alguna manera, l'Estatut de Catalunya ha obert el camí per a l'afirmació de les realitats identitàries del conjunt dels pobles d'Espanya i ens n'alegem.

2. El nou Estatut amplia i reforça el nostre autogovern, que és una qüestió diferent.

3. El nou Estatut és una eina al servei dels ciutadans, que és la qüestió més important.

4. El nou Estatut no està pensat per donar l'esquena a Espanya, no està pensat per donar l'esquena a ningú.

Podríem dir que els redactors de l'Estatut han treballat des d'una visió de l'Estat autònic que pretén desenvolupar totes les seves potencialitats.

Una visió guiada per la idea que les Comunitats Autònomes són Estat –són, com deia fa un moment, Estat espanyol. I que les relacions entre el poder central i el poder autònic han de basar-se en la confiança constitucional i en el respecte als sentiments.

Som el que som, i amb aquest Estatut, les Corts espanyoles reconeixen el que els diu el Parlament de Catalunya: que ens sentim i som una nació. Tot dit en el marc de la confiança federal, el que és típic en les nacions, en els Estats que tenen aquest caràcter plural.

Podríem dir que els redactors de l'Estatut han treballat des d'una visió de l'Estat autònic que pretén desenvolupar totes les seves possibilitats. Que som una nació va ser un clam una vegada corejat per cent mil persones, una altra per un milió. És a dir: un clamor.

Me gustaría preguntarme:

¿Ganaría algo España negándose a reconocer ese clamor? Perdería.

Perdería el sentido de la realidad y perdería el respeto de millones de catalanes.

¿Gana algo España? Gana. Gana en estabilidad, gana en realismo y apuesta por la fórmula que mejor puede garantizar su continuidad y su progreso como realidad plural.

En segon lloc, la reforma de l'Estatut pretén ampliar i reforçar l'autogovern de Catalunya: les seves institucions, les seves competències i els seus recursos.

Aquest ha estat el motor de la reforma i l'eix central del nou text.

D'aquesta manera, contribuïrem a reduir l'exagerada conflictivitat entre Govern central i Generalitat, fenomen que ha posat de manifest els problemes de l'anterior Estatut, a l'hora de delimitar la distribució competencial entre administracions.

L'excessiu reclam al Tribunal Constitucional com a àrbitre de competències ha estat una disfunció insostenible del procés autonòmic. Doncs bé, ara hi posarem remei.

1. En tercer lloc –i el més decisiu, des del punt de vista de la percepció del poble–, la reforma de l'Estatut es fa al servei dels ciutadans i de les ciutadanes de Catalunya, que veuen els seus drets precisats i garantits. Si no fos així, de res hauria valgut.

És per tant un Estatut dels drets i deures dels ciutadans.

La reforma de l'Estatut obliga els poders públics a realitzar polítiques al servei de les persones perquè aquest és un Estatut no intervencionista. No està animat per un ànim intervencionista, sinó per l'ànim de crear una societat en la qual les

persones tinguin més possibilitats d'expressar i d'obtenir el que són els seus objectius humans.

L'Estatut –en el marc dels drets constitucionals- incorpora drets sobrevinguts i reconeguts a través de la Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea de l'any 2000, posterior al nostre Estatut.

Així, protegeix els drets de les persones que pertanyen als col·lectius socials més vulnerables: la infància, la joventut, la gent gran i les persones dependents.

És el que en altres ocasions he identificat com les edats fràgils de la vida:

- la infantesa (quan la persona necessita tota l'atenció de la família)
- l'adolescència i la joventut (quan la persona s'està formant decisivament i quan ha d'emprendre el camí de l'emancipació)
- i l'anomenada 3a edat (quan la persona corre més risc de ser dependent i més necessita el suport de la pròpia societat).

En l'àmbit lingüístic l'Estatut estableix el principi de no-discriminació per l'ús de qualsevol de les dues llengües oficials. En conclusió, l'Estatut vol configurar el model de societat corresponent als drets humans del segle XXI. És, en definitiva, l'Estatut de les persones, que viuen en el món d'avui.

La qualitat de vida dels ciutadans esdevé el criteri fonamental dels continguts de l'Estatut.

4. Finalment, l'Estatut proposa fórmules noves que seran d'utilitat –creiem- per al conjunt de l'Estat de les autonomies.

Catalunya té apresada una lliçó de la història: l'avenç de la llibertat de Catalunya sempre ha estat associat al progrés de la democràcia a Espanya. En aquest sentit, hem fet aquest Estatut, hem proposat aquest Estatut i el proposem també a la seva consideració.

El finançament que proposa l'Estatut, que quedi clar, vol donar resposta a dues

qüestions de fons: com ser nosaltres mateixos, és a dir, com tenir una autèntica capacitat d'autogovern per oferir a les persones una societat amiga, pròspera i millor.

I, a la vegada, com formar part d'Espanya, en peu d'igualtat, i és més amb voluntat de jugar-hi un paper actiu, que consti.

Per tant, és un finançament que reconeix les necessitats no resoltes durant molt de temps, i que al mateix temps no suposa cap erosió al sistema de solidaritat que garanteix l'Estat. El fa més fort en la mesura que el fa més transparent.

Si ara preguntéssim a algun dels ciutadans de Catalunya o de la resta de les comunitats autònomes d'Espanya quin és el principi que regeix la solidaritat que hi ha hagut fins ara, ho tindrien molt difícil de contestar i, nosaltres, molt difícil per entendre. La veritat és que no hi ha hagut normes clares i senzilles, que la gent pugui entendre, i ara estem en camí d'oferir-les. És un finançament que reconeix necessitats no resoltes durant molt de temps i que especifica les normes de la solidaritat.

Les normes són dues: - la igualtat de serveis bàsics amb un esforç fiscal relatiu similar . Això és el que diu l'Estatut i quan ho diu , el que està posant sobre la taula és un principi que jo crec que podrà tenir validesa en general, a l'Estat de les Autonomies. Igualtat de serveis bàsics, o serveis bàsics d'un nivell de qualitat similar per un esforç fiscal relatiu similar - i la destinació, per part de l'Estat, del 18,8 % de la inversió total, la mateixa proporció que representa el PIB de Catalunya respecte del conjunt d'Espanya, en un període de 7 anys, que és l'equivalent al període garantit per l'actual finançament europeu. Més enllà, probablement, el Govern espanyol no hauria pogut garantir que estaria en condicions de subvenir els desitjos i les necessitats de Catalunya en aquesta quantia.

Els voldria resumir en vuit punts quins són els canvis que es produiran en la relació entre ciutadans i Govern, perquè és la millor manera d'entendre el sentit de l'Estatut:

1. Des del punt de vista dels efectes sobre la ciutadania. L'oferta d'habitatge de protecció oficial serà més àgil i més abundant. Tenim amb l'Estatut més autoritat per tenir sòl. Millor adequació dels mòduls als preus de mercat. Moltes més possibilitats de participació del sector privat i del cooperatiu en la construcció, venda i/o lloguer d'habitatges protegits. Per tant, un mercat lliure, més transparent, i menys condicionat a comportaments especulatius.

2. Els ciutadans de Catalunya podran exigir a la seva administració un major respecte als drets personals i de convivència. S'estableix la no-discriminació per gènere, la igualtat real, amb independència de l'opció sexual, la llibertat religiosa, la protecció enfront de la violència de gènere i el restabliment del codi civil català que acabem de compilar i d'actualitzar.

3. La plena responsabilitat sobre la salut, sobre el sistema educatiu i sobre les polítiques d'atenció a les persones, salvant els aspectes regulats amb caràcter bàsic, faran de la Generalitat l'autèntic Govern de referència. El Govern. Per la majoria dels ciutadans, el Govern de la Generalitat serà percebut com el referent governamental. S'haurà acabat la coartada exculpatòria tradicional. És que a Madrid no ens en donen, és que no ens permeten, és que ens obliguen; no hi haurà tant Madrid, serà el Govern el responsable. La suma ben gestionada de la nova definició de competències i el model de finançament que s'hi apunta, tindrà un efecte positiu multiplicador pels ciutadans.

4. Hem de decidir qüestions tan senzilles com aquestes: quantes beques escolars cal dotar? I a la Universitat? Podrem decidir-ho en millors condicions també a partir dels mínims de garantia a tot Espanya. Podrem decidir imports, modalitats, límits, col·lectius, etc.

5. Per fi podrem combatre els efectes perversos sobre la població ja resident, en termes de serveis públics garantits i ajudes específiques per als menys dotats, derivats de l'arribada massiva de nous ciutadans, que desequilibra els pressupostos socials i altera dintells d'entrada en els sistemes de protecció.

6. La immigració que ens enriqueix també ens exigeix. Per respecte als nouvinguts i al seu dret, però també per reconeixement dels drets ben guanyats per les generacions de ciutadans que han permès el nostre país de fer un salt enorme de progrés i justícia social, ara no podem deixar que aquesta justícia i aquest progrés vagin enrere en les noves circumstàncies d'allau immigratòria. I no hi anirem.

7. A Catalunya tenim un sistema educatiu amb un alt percentatge d'oferta privada; oferta privada sostinguda amb fons públics, els centres concertats. Ara sí, per fi, estarem en condicions d'optar a un sistema educatiu equiparable als millors d'Europa, comptant amb els esforços, la innovació i la qualitat que amb aquesta xarxa única, però diversa, amb personalitats respectades i ben dotades, es podran desenvolupar.

8. El salt endavant més evident, ja que partim de quasi zero, ha de ser de les prestacions universals de caràcter social per a determinats col·lectius, per mitjà de polítiques de servei a les famílies, infància, discapacitats, gent gran, emancipació dels joves, etc. Les polítiques inclusives, contra tota discriminació o no integració, seran marca de la casa a Catalunya.

Senyories,

El passat mes de novembre, vaig demanar respecte pel procés que, amb lleialtat constitucional i rigor procedimental, havien iniciat mesos abans a les institucions catalanes.

Probablement serà necessari el pas del temps per fer una valoració més justa i més desapassionada del salt que estem a punt de fer i de la voluntat i el compromís dels seus impulsors.

Estic convençut que tot l'esforç haurà valgut la pena. I que amb el temps tot Espanya entendrà que la proposta de Catalunya ha estat feta des del respecte i des de la convicció que l'autogovern i la proximitat és el millor principi en política i que la lleialtat ha de ser sempre el primer principi. La mateixa lleialtat

amb què avui he parlat davant de vostès de la proposta de reforma de l'Estatut de Catalunya

Muchas gracias señor Presidente, muchas gracias señorías.